

Regionledningskontoret
registrator.rlk@sll.se
Diarienummer RS 2020-0780

Remissyttrande från Södertörns kommunerna på Näringslivs- och tillväxtstrategi för Stockholmsregionen

Region Stockholm har ansvar för regional utveckling för Stockholms län och i november 2020 antog regionfullmäktige den Regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen RUF 2050. Näringslivs- och tillväxtstrategin för Stockholmsregionen är en operationalisering och konkretisering av den regionala utvecklingsstrategin, RUF 2050 och det regionala tillväxtarbetet i Stockholms län.

Förslaget till näringslivs- och tillväxtstrategin är ett vägledande dokument som ska underlätta dialog och samsyn mellan regionens utvecklingsaktörer.

Strategin visar på vad regionens aktörer måste fokusera på för att i senare skede ta fram handlingsplaner, genomförandeplaner och utvecklingsprojekt som visar hur utvecklingen ska ske och vem som ska göra det.

Stockholmsregionens näringslivs- och tillväxtstrategi är:

- Ett vägledande strategiskt underlag för prioriteringar i det regionala näringslivs- och tillväxtarbetet.
- Stockholmsregionens forsknings- och innovationsstrategi för smart specialisering.
- Ett dokument som ska underlätta samarbete, dialog och samsyn mellan regionala och lokala aktörer inom akademien, offentlig, privat och ideell sektor.

Rotel IV inom Region Stockholm remitterar för yttrande tillväxt- och regionplanenämndens förslag till Näringslivs- och tillväxtstrategi för Stockholmsregionen

Södertörns kommunerna (Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Södertälje och Tyresö) har, utifrån Södertörns utvecklingsprogram och sitt mångåriga samarbete, tagit fram det här gemensamma remissvaret. Södertörns kommunerna ser det som mycket positivt att vi fått möjligheten att inkomma med synpunkter. Det kommer även att lämnas kommunspecifika synpunkter från de kommuner som väljer detta.

Remissvaren ska lämnas till regionsledningskontoret senast 5 mars. Södertörns kommunerna har fått förlängd svarstid till 10 mars.

Södertörn bidrar till Stockholmsregionens utveckling och tillväxt

De åtta Södertörnskommunerna samverkar med fokus på gemensam nytta och utveckling, driver ett mångårigt utvecklingsarbete tillsammans och arbetar utifrån den gemensamma visionen:

”Södertörn driver Stockholmsregionen - med starkt näringsliv, tillgänglighet och hållbar utveckling”

Södertörnskommunerna har höga ambitioner och arbetar gemensamt för ett ökat företagande i Södertörn och fler arbetstillfällen. En sammanhållen och balanserad Stockholmsregion är av yttersta vikt för hela regionens utveckling. Idag bor över 500 000 människor på Södertörn och fram till 2030 planeras för ytterligare cirka 100 000 nya invånare. Boende och verksamheter växer kraftigt och förutsättningarna är goda för såväl ett ökat bostadsbyggande som utveckling av arbetstillfällen på Södertörn både på kort och lång sikt. Företagstillväxten, antal anställda och konkurrenskraften ökar mer på Södertörn än i Stockholms län och Sverige¹.

Snabba fakta om Södertörns bidrag till regionens näringsliv och tillväxt.

- Cirka 39 000 företag finns på Södertörn idag och över 3 000 nya företag startar årligen.
- Aktiebolagen på Södertörn omsatte år 2019 drygt 430 miljarder kronor. De har mellan åren 2016 – 2019 ökat antalet anställda med 20% (snitt i Sverige 16 %) och sin lönsamhet med 43%.
- På Södertörn finns några av Sveriges mest framgångsrika tillverkande exportföretag som exempel AstraZeneca, Scania, Alfa Laval och DeLaval som har nästan 21 200 anställda från hela Stockholm- Mälarenregionen och bidrar med en stor del av Sveriges exportintäkter. Dessa storföretag skapar med sin existens ett stort behov av tjänster från övrigt näringsliv i hela Stockholmsregionen.
- Södertörn är regionens land- och vattenport till omvärlden, med storhamnarna Norviks hamn och Södertälje hamn, E4/E20 som livsnerv och tågens Södra stambanan och Svealandsbanan.

Alla Södertörnskommuner bidrar till näringslivsutvecklingen i Stockholmsregionen. Den snabbaste och största tillväxten sker i de fyra regionala stadskärnorna; Södertälje, Flemingsberg, Kungens kurva-Skärholmen och Haninge stad. Utbyggnaden av de regionala stadskärnorna stärker möjligheterna till en sammanhållen och hållbar region. Med ett ökat utbud av bostäder, arbetsplatser och utbildning i de fyra stadskärnorna ökar möjligheterna till en integrerad bostads- och

¹ Tillväxt i antal företag och antal anställda 2013-2018, *Näringslivsanalys Södertörn, Bismode*

arbetsmarknad samt en jämnare balans mellan norra och södra regionhalvorna vad gäller arbetstillfällen. Tillgängligheten är avgörande för att binda ihop regionen och förkorta restiderna mellan de regionala stadskärnorna och kommunerna på Södertörn. Flera målpunkter och tvärförbindelser i regionen skapar ett robustare transportsystem som bättre tål störningar. Den planerade Tvärförbindelse Södertörn är essentiell för att binda samman regionen och skapar förutsättningar för en hållbar arbetspendling mellan kommunerna på Södertörn och bidra till både Södertörns och regionens utveckling. Vägen via E4/E20 över Södertälje kanal är en av landets mest sårbara vägsträckor. Här krävs en ny passage för att viktiga samhällsfunktioner i Stockholmsregionen inte ska riskeras att slås ut. Genom Södertörn går all tågtrafik från södra och västra Sverige, inte minst den viktiga arbetspendlingen där stora delar av Stockholm, Sörmland och Östergötland är en gemensam arbetsmarknad. För Stockholmsregionen är smidig inpendling helt nödvändig och den måste utvecklas vidare. Exempelvis är Scania den största arbetsgivaren för anställda inom privat sektor boende i region Sörmland. Det visar på hur våra företag är beroende av en smidig pendling.

På Södertörn finns främst Flemingsberg och Södertälje som bidrar till högre utbildning, innovation och utveckling. Det finns ett aktivt samarbete mellan högskolor, näringsliv och offentlig sektor som driver på utvecklingen och ökar konkurrenskraften. Flemingsberg är en av regionens mest tillgängliga platser och viktigaste utvecklingsområde. Här finns redan idag starka kluster inom rättsväsende och hälsa och sjukvård och det planeras en ny affärs- och forskningshubb som tillför minst 35 000 nya arbetstillfällen. Med en utbyggd bytespunkt stärks också den storregionala och nationella tillgängligheten. Flemingsbergs goda förbindelser möjliggör även internationell tillgänglighet som tillkommer vid utbyggnad av direktspår till Skavsta flygplats.

Norvik och Södertälje hamn utgör vattenporten till Stockholm och Mälardalsregionen och skapar ytterligare behov av goda och trygga transportförbindelser till målpunkterna. Logistiknavet Norviks hamn i Nynäshamn öppnade under 2020 och kommer förse hela Stockholmsregionen, Mälardalsregionen och delar av övriga Sverige med varor och gods. Betydelsefulla verksamhets- och företagsområden på Södertörn som tillhandahåller tillverkning, testanläggningar och stadsstödjande funktioner för ett fungerande storstadssamhälle är exempelvis Södra Porten i Botkyrka, Albyberg i Haninge och Stockholm Syd i Södertälje/Nykvarn, samt tillkommande logistik- och företagspark intill Norviks hamn i Nynäshamn.

Viktiga och tongivande branscher på Södertörn är byggindustri, verkstadsindustri, handel (både parti- och detaljhandel), logistik och Life science. Dessa branscher sysselsätter tillsammans nästan 67 000 personer. En bransch som är av betydelse, framförallt för skärgårdskommunerna Haninge och Nynäshamn på Södertörn och i det breda perspektivet för Stockholmsregionen, är besöksnäringen som marknadsför och sätter hela regionen på kartan. Ytterligare ett besöksmål är Kungens kurva som är Skandinaviens största handelsområde med ca 20 miljoner besökare per år och genererar över 3000 arbetstillfällen. Området är mycket välbeläget utmed E4/E20 och anses av många ha Sveriges bästa handelsläge. I området finns Ikea liksom ett

stort och varierat utbud av butiker inklusive många av de större förekommande handelskedjorna. Den regionala kärnan planeras att i framtiden kompletteras med bostäder och fler urbana kvalitéer. I dess södra del finns viktiga transportintensiva verksamheter inom exempelvis läkemedelsdistribution.

På Södertörn finns en bred skala av företag inom olika branscher, allt från stora globala företag, till en mångfald av små och medelstora företag. Alfa Laval och DeLaval med säte i Botkyrka är två kända företag världen över för sina högteknologiska och innovativa lösningar som underlättar vardagen för många företag. Scania och AstraZeneca i Södertälje är globalt ledande inom sina branscher. Dessa stora globala företag driver fram en mängd underleverantörer inom ett flertal tjänste- och servicebranscher. Fler exempel på företag kan nämnas starka varumärken inom livsmedelstillverkning såsom Annas pepparkakor, Nynäshamns Ångbryggeri, Sorunda Korvfabrik samt Coca Cola.

Utbildning, forskning och innovation är ytterligare områden som inte bara är viktiga för Södertörn utan för hela Stockholmsregionen. På Södertörn finns en ”utbildningsaxel” från Snäckviken i Södertälje till Flemingsberg i Huddinge med en bred flora av utbildningsinriktningar. KTH i Södertälje bedriver bland annat utbildning inom hållbarproduktion, innovation, industriell ekonomi & produktion, och logistik. Här forskar man inom strategiskt underhåll, produktionslogistik och produktionsledning samt stödjer näringslivets utveckling med verksamhetsstyrning och effektivitet via Leacentrum. Här finns även Södertälje Science Park (samägt av Scania, AstraZeneca, KTH och Södertälje kommun) som ska stärka Sverige som industrination och etablera en nationell nod för hållbar produktion.

Fordonsindustrin är Sveriges största exportsektor enligt SCB's officiella SPIN mätning. I Östra Mellansverige och Stockholm finns en tredjedel av de anställda inom svensk fordonsindustri. Södertörn är en tyngdpunkt i denna Fordonsdal (Mälardalen) och det är grunden till KTH i Södertälje liksom den pågående projekteringen av ett nationellt lab för elektromobilitet i Nykvarn.

Vid Campus Flemingsberg finns idag Karolinska Institutet, Kungliga Tekniska högskolan, Södertörns högskola, Röda Korsets Högskola, Stockholms Musikpedagogiska Institut, Konstskolan Idun Lovén, Widerströmska gymnasiet samt Karolinska universitetssjukhuset och flera kunskapsintensiva företag. Här utvecklas även de två forskningsmiljöerna Neo och Technology and Health som stärker områdets utveckling inom Life Science. Dessa bedriver högre utbildning och forskning inom en rad olika områden. Bland annat finns en världsledande odontologiutbildning och spetskompetenser inom cellterapi och regenerativ medicin, utveckling av modern sjukvård och hälsosamt åldrande med koppling till vårt välfärdssamhälle, teknik och naturvetenskap, hållbar utveckling, social inkludering och minskad utsatthet, polisutbildning, musikutbildning och högre utbildning inom konstproduktion.

Campus Nynäshamn är länets enda lärcentrum och mötesplats som erbjuder utbildning för vuxna inom tre skolformer. Högre utbildning på hemmaplan i

samverkan med högskolor och universitet, bland annat Lärarprogrammet tillsammans med Karlstads universitet. Lärcentret erbjuder även ett växande antal yrkeshögskoleutbildningar, samt en vuxenutbildning med många yrkesutbildningar. Verksamheten har ett riktat tillväxtfokus via kompetensförsörjning i nära samverkan med näringslivet, på lokal och regional nivå.

Dessutom finns flera skraddarsydda yrkeshögskoleutbildningar vid Xenter Botkyrka och Campus Telge i Södertälje.

Södertörnskommunernas synpunkter på strategin och svar på ställda frågor

Södertörnskommunernas samlade uppfattning är att det är positivt att näringslivs- och tillväxtfrågorna prioriteras i en egen strategi för Stockholmsregionen. Strategin sätter näringslivs- och tillväxtfrågor i ett sammanhang som visar på att arbete med näringslivs- och tillväxtfrågor är viktigt för Regionens konkurrenskraft, både nationellt och internationellt. Strategin visar på hur mångsidigt arbetet med näringslivsutveckling är och en regional strategi lägger en god grund för fortsatt fokuserat näringslivs- och tillväxtarbete och fortsatt regional samverkan och utveckling inom näringslivs- och tillväxtfrågor.

En regional samverkan inom näringslivs- och tillväxtfrågor är viktig för att bidra till att stärka balansen i Stockholmsregionen i fråga om högre utbildning, innovation, utveckling och arbetstillfällen.

I inledningen av Näringslivs- och tillväxtstrategin berörs ett antal globala trender som i allra högsta grad är aktuella för alla kommuner på Södertörn. Strategin har identifierat fyra inriktningsområden som ska bidra till att stärka Stockholmsregionens globala konkurrenskraft och tillväxt genom gemensam kraftsamling och samordning:

1. Stärk och utveckla forskning och innovation och smart specialisering
2. Stärk och utveckla små och medelstora företags konkurrenskraft
3. Stärk och utveckla export, internationalisering och investeringar
4. Stärk och utveckla strategisk kompetensförsörjning

Södertörnskommunernas samlade näringslivsarbete bidrar till alla fyra inriktningsområden. Nedan beskrivs några från Södertörnskommunerna viktiga inspel kopplade till de fyra strategiska inriktningsområdena.

Södertörnskommunerna vill trycka på att utbildning, forskning och innovation är områden som är viktiga för hela Stockholmsregionen. I Flemingsberg tillgängliggörs avancerade ATMP-miljöer (Advanced Therapy Medicinal Products) inom projekt Stockholm LifeTech för att skapa flera utvecklingsmiljöer för innovationer och företag. Södertälje Science Park arbetar aktivt för att tillsammans med KTH skapa miljö för utbildning och innovation inom framtidens hållbara produktionsteknik. Fler satsningar på insatser med inslag av nya inkubations- och science parkmiljöer är av största vikt för fortsatt tillväxt på Södertörn och en bättre balans mellan norra och södra Stockholmsregionen.

Den största andelen av Sveriges företag är små och medelstora företag, och så ser det ut även i Stockholmsregionen. För ökade möjligheter att starta företag och således stimulera sysselsättning och tillväxt finns det behov av ett mer decentraliserat rådgivnings- och stödsystem till företagen i regionen för att möjliggöra utveckling. Lokal närvaro av tillväxtfrämjande aktörer är viktigt för att näringslivet i kommunerna runt Stockholm stad lättare ska kunna nå sin potential. Jämfört med kringliggande regioner så finns dessa aktörer (tex Almi) i hög uträkning bara centralt i Stockholms stad. För ett växande näringsliv är det viktigt att eftersträva och upprätthålla en god företagservice och dialog på både regional och kommunal nivå. Regionen spelar stor roll för dialog mellan universitet, näringsliv och offentlig sektor. Detta för det är viktigt att det finns resurser för att löpande samla in, analysera och sprida kunskap som påverkar regionens möjlighet att bidra till innovation och tillväxt.

Ur ett regionalt perspektiv finns ett behov av att kunna tillgodose näringslivet med lämplig mark för en hållbar tillväxt. De fysiska planeringsprocesserna är långa och branschstrukturen förändras över tid. Här skulle det vara bra med regionala analyser av förändringar i branschstrukturen för att på ett strategiskt plan kunna tillgodose alla aktörers behov.

Företagens konkurrenskraft bygger på att de kan bedriva sin verksamhet på ett tryggt och säkert sätt. En utmaning som accelererar är kriminalitet kopplat till näringslivet, vilket försvårar för de som vill bedriva näringsverksamhet på ett seriöst och laglydigt sätt. Där ser vi ett ökat behov av både regional och lokal samverkan och stöd för att skydda det laglydiga näringslivet. Trygghet och säkerhet är även en av de mest avgörande faktorerna för internationella företag som planerar för att etablera sig i regionen.

Dagens samhälle genomgår flera strukturomvandlingar framförallt inom handel med ökad e-handel och färre butiker. För en hög sysselsättningsgrad och individers välmående behövs strukturomvandling av kompetens för att möta arbetsmarknadens förändringar. I detta blir det viktigt med ökat fokus på vuxenutbildning, arbetsmarknadsutbildning och yrkesutbildningar på gymnasienivå för att tillgodose behovet på en växande arbetsmarknad. Företag behöver flera sorters kompetens. Det behövs en ökad närhet mellan det offentliga (som helhet och utbildningsutövare) och företagen, i detta behöver man samarbeta regionalt.

Södertörnskommunerna anser att det i Näringslivs- och tillväxtstrategin behöver förtydligas vilket uppdrag och roll Region Stockholm ska ha när det gäller att stärka och utveckla internationalisering, export och investeringar. De åtgärder som föreslås är bra men tangerar de uppdrag som exempelvis Stockholm Business Alliance (SBA), Business Sweden och Almi har. Region Stockholm behöver därför hitta en tydligare roll, för att komplettera och samverka med dessa aktörer, med fokus på att leda regionens gemensamma arbete att vidareutveckla regionens internationella konkurrenskraft. Södertörnskommunerna har gärna en fortsatt dialog med regionen i dessa frågor.

Kompetensförsörjningen är en nyckelfråga för att bibehålla ett konkurrenskraftigt näringsliv i regionen. Vi anser att Södertörns Högskola behöver utvecklas till ett universitet för att säkerställa både utbildning och kompetens på den södra länshalvan och gynna den regionala balansen i Stockholmsregionen. Ett universitet på Södertörn ökar förutsättningarna för god kompetensförsörjning till regionens företag, näringslivet kan lättare expandera och bostadsmarknaden blir större. Med hänsyn till fordonsindustrins stora betydelse och vår regions centrala roll i hela Fordonsdalen är det lika viktigt att stödja en fortsatt utveckling av KTH i Södertälje med dess inriktning på hur vi producerar hållbart samt bygga vidare på en miljö för utveckling av framtidens fordonsprodukter.

Södertörnskommunerna vill också understryka betydelsen av att infrastruktursatsningar tillkommer för Södertörns möjlighet att växa och fortsätta att bidra till Stockholmsregionens näringsliv samt skapa en pålitlig vardag för verksamma företag och deras anställda. En funktionell och kapacitetsstark transportinfrastruktur är ur ett näringslivsperspektiv nödvändig för effektiva gods- och nyttotransporter, personalrekrytering samt tillgång till kunder och personliga möten.

Det är därför nödvändigt att staten står fast vid och möjliggör de avtal som tecknats, att objekt i gällande planer ges tillräcklig finansiering samt att ingångna avtal exempelvis i Sverigeförhandlingen gäller. Det är viktigt för förtroendet mellan stat och kommun och vårt gemensamma ansvar för utvecklingen i Södra Stockholm.

Kollektivtrafiken är väsentlig för att kunna kompetensförsörja verksamheterna i regionen, att det finns en fungerande kollektivtrafik som kan tillgodose utbud och efterfrågan av kompetens. Det är inte minst viktigt i samband med nya etableringar av företag och verksamheter att kollektivtrafiken är på plats initialt.

Södertörnskommunerna är eniga om tre åtgärder i trafiksystemet som vi ser är särskilt viktiga för att vi ska kunna bidra till en tillgänglig och konkurrenskraftig huvudstadsregion med så liten påverkan på klimatet som möjligt. Dessa är:

- Tvärförbindelse Södertörn, är avgörande för att skapa regional balans mellan den norra och södra länshalvan, binda ihop regionen, nå de regionala stadskärnorna samt för att Norviks hamn ska kunna utvecklas som planerat.
- En ny passage över Södertälje kanal med syfte att minska sårbarheten i regionen.
- En ny bytespunkt i Flemingsberg för att förbättra tillgängligheten till och från den södra regionhalvan och avlasta andra delar av trafiksystemet.

När det gäller infrastruktursatsningar på längre sikt anser Södertörnskommunerna att sträckning av den planerade regionaljärnvägen på delsträckan Järna och Stockholm behöver optimera nyttan för både den regionala arbetspendlingen så väl som ändpunktsresandet. Ett stopp för höghastighetståg vid Södertälje Syd är avgörande

för regionens tillväxt. Vidare är den östra delen av Södertörns eftersatt vad gäller infrastruktursatsningar och på längre sikt behövs kapacitetsstark kollektivtrafik i form av spår till/från Tyresö. Utredningar för detta behöver snarast starta.

Elkraftsförsörjningen är ytterligare en central förutsättning för regionens fortsatta tillväxt, utveckling och konkurrenskraft. Kapacitetsbrist i elnäten kan få flera konsekvenser. På längre sikt riskeras samhällsutvecklingsprojekt i form av utbyggnad av bostäder och tillhörande infrastruktur såsom järnvägar, vägtunnlar och tunnelbana att försenas. På kortare sikt riskerar länet gå miste om nyetableringar av företag och att befintliga verksamheter inte kan expandera.

För Södertörnskommunerna:

Ebba Östlin

Ordförande i kommunstyrelsen i Botkyrka

Meeri Wasberg

Ordförande i kommunstyrelsen i Haninge

Daniel Dronjak

Ordförande i kommunstyrelsen i Huddinge

Bob Wällberg

Ordförande i kommunstyrelsen i Nykvarn

Harry Bouveng

Ordförande i kommunstyrelsen i Nynäshamn

Lennart Kalderén

Ordförande i kommunstyrelsen i Salem

Boel Godner

Ordförande i kommunstyrelsen i Södertälje

Anita Mattsson

Ordförande i kommunstyrelsen i Tyresö